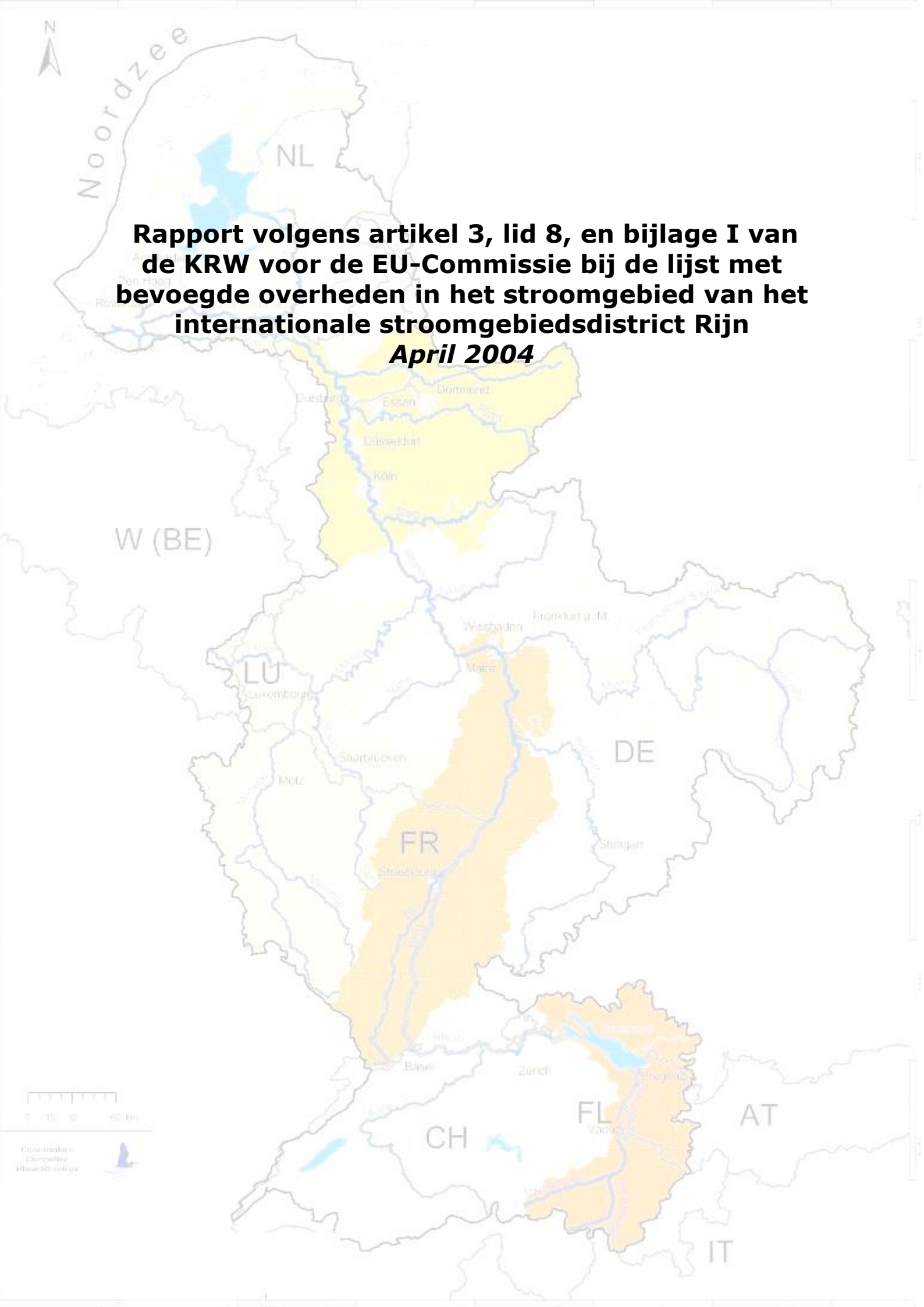

Noordzee

**Rapport volgens artikel 3, lid 8, en bijlage I van
de KRW voor de EU-Commissie bij de lijst met
bevoegde overheden in het stroomgebied van het
internationale stroomgebiedsdistrict Rijn
*April 2004***

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	De Rijn en zijn stroomgebied	3
1.2	Staten in het stroomgebied van de Rijn	4
2.	Coördinatie van de implementatie van de EU-Kaderrichtlijn Water in het stroomgebied van de Rijn	4
2.1	Lijst met de volgens art. 3 lid 8 (Bijlage I) van de KRW bevoegde overheden voor het beheer in het stroomgebied van de Rijn	6
2.2	Leden in de werkgebieden van het stroomgebied van de Rijn en internationaal penvoerderschap	8
2.3	Internationale relaties – Riviergebiedscommissies in het stroomgebied van de Rijn	9
2.4	Belangrijke rivieren in de werkgebieden	9
2.5	Bevoegde overheden in het stroomgebiedsdistrict Rijn overeenkomstig KRW – waternetwerk met zijrivieren met stroomgebieden > 2.500 km ²	10

1. Inleiding

1.1 De Rijn en zijn stroomgebied

De Rijn is met zijn lengte van 1320 km een van de belangrijkste rivieren van Midden-Europa. Zijn stroomgebied van 185.000 km² is over negen staten verdeeld. Zijn brongebied ligt in de Zwitserse Alpen. Van daaruit stroomt de Alpenrijn naar het Bodenmeer, dat met een wateroppervlak van 539 km² en een volume van 48,1 miljoen km³ van groot belang is voor de opvang van de neerslag en het smeltwater uit de Alpen, alsook voor een gelijkmatige waterafvoer via de Rijn. Het Bodenmeer vormt een van de grote drinkwaterreserves van Europa.

Vanaf de uitloop uit het Bodenmeer stroomt de Rijn westwaarts door de voorlandslenk tot Basel (Hoogrijn).

Van Basel stroomt de rivier naar het noorden (Bovenrijn) via een 35 km brede slenk tussen de Vogezen en het Pfälzer Bergland aan de linkerzijde van de Rijn en het Zwarte Woud en Odenwald aan de rechterzijde.

Kenmerkend voor de Hoogrijn en Bovenrijn tussen Schaffhausen en Iffezheim is de bijna ononderbroken reeks van stuwen, die enerzijds voor de scheepvaart bedoeld zijn en anderzijds voor de opwekking van elektrische energie (ca. 10.000 GWh/a). Met name de zuidelijke Bovenrijn van Basel tot Breisach is door de beschermende maatregelen tegen hoogwater en door de aanleg van het *Rheinseitenkanal* sterk veranderd. Typerend voor dat deel van de noordelijke Bovenrijn, dat eindigt beneden het punt waar de Main in de Rijn stroomt, is heden ten dage nog de meandervorming.

Vanaf Bingen stroomt de Rijn door het blok van het *Rheinische Schiefergebirge* (Middenrijn). Bij Koblenz mondt de Moezel uit in de Rijn. Tot aan Bonn stroomt hij in een typisch erosiedal. De Middenrijn wordt gekenmerkt door een stenige, rotsachtige bodem. In dit traject heeft de Rijn een hogere stroomsnelheid en door de situering in de erosiegoot kent deze een heel klein overstromingsgebied.

Bij Bonn verlaat de rivier het gebergte als Duitse Nederrijn. De Duitse Nederrijn zelf heeft hier een landschappelijk karakter: een rivier-uiteerwaard met talrijke eilandterrassen. Vooral in de gebieden bij grote steden aan de Duitse Nederrijn kent de Rijn flinke vernauwingen. De vroeger gebruikelijke periodieke overstromingen blijven achterwege en de verbindingen met de strangen en nevenwateren ontbreken.

Bij Bimmen/Lobith begint het Nederlandse gedeelte van de Rijn (Rijndelta), die van Bimmen/Lobith tot Nijmegen als Bovenrijn verder stroomt en zich verderop splitst in drie hoofdtakken: de Waal, de Nederrijn en de IJssel. Deze vormen een duidelijke delta met aparte, herhaaldelijk met elkaar in verbinding staande stroomgeulen, die zich naar de Noordzee toe steeds meer verwijdt. De Rijntakken zijn door dijkversterkingen omgeven. Daarnaast zijn in de rivieren veelvuldig kribben gebouwd. De mondinggebieden in de Noordzee zijn door waterbouwkundige ingrepen sterk veranderd. Dit geldt vooral voor de Deltawerken, die voor het beschermen tegen stormvloed en voor het garanderen van de zoetwatervoorziening werden opgericht. In één gebied, het Hollandsch Diep-Haringvliet, waar Rijn en Maas samenstromen, bestaat er nog een minimaal estuariene karakter met een merkbaar getijverschil. Het andere mondinggebied, het IJsselmeer (de vroegere Zuiderzee) werd in een zoetwatermeer veranderd. De hieraan aansluitende Waddenzee vervult belangrijke functies in het kustecosysteem. De afbakening van de estuariumgebieden had echter een duidelijke invloed op de morfologische en ecologische processen van de kustwateren en de Waddenzee.

De Rijn is een van de meest intensief gebruikte rivieren op aarde. In het stroomgebied van de Rijn wonen meer dan 70 miljoen mensen. Het afvalwater van de gemeenten en industriële bedrijven wordt via waterzuiveringsinstallaties als puntlozingen en neerslagafvoer grotendeels diffuus op de waterlopen in het stroomgebied van de Rijn geloosd. In het stroomgebied vindt meer dan de helft van de totale chemische productie

in de wereld plaats. Via de Rijn en de gedeeltelijk bevaarbare zijrivieren, de Moezel, Saar, Main en Neckar, wordt jaarlijks circa 160 miljoen ton aan goederen vervoerd.

De Rijn levert drinkwater aan in totaal 20 miljoen mensen: de drinkwatervoorziening geschiedt door directe onttrekking (Bodenmeer), door onttrekking van oeverfiltraat of door onttrekking van in de duinen geïnfilteerd Rijnwater.

De lange termijn afvoerwaarden liggen in Konstanz op 338 m³/s, in Karlsruhe-Maxau op 1060 m³/s en in Rees, bij de Nederlandse grens op 2270 m³/s.

1.2 Staten in het stroomgebied van de Rijn

Het stroomgebied wordt verdeeld over in totaal negen staten met heel verschillende oppervlakteaandelen (Zwitserland 28.000 km², Italië 70 km², Liechtenstein 166 km², Oostenrijk 2400 km², Duitsland 106.000 km², Frankrijk 23.300 km², België 767 km², Luxemburg 2520 km² en Nederland 22.700 km²).

2. Coördinatie van de implementatie van de EU-Kaderrichtlijn Water in het stroomgebied van de Rijn

De KRW bepaalt in §3, sub 4, de internationale coördinatie van de in de Richtlijn gestelde eisen inzake het realiseren van de milieudoelstellingen (§ 4) en de coördinatie van de programma's van maatregelen (§ 11). Terwijl de staten Italië, Oostenrijk, Duitsland, Frankrijk, België, Luxemburg en Nederland als lid van de Europese Unie verplicht zijn de EU-Kaderrichtlijn Water te implementeren, is de KRW niet bindend voor Zwitserland. Zwitserland heeft toegezegd de EU-Staten bij de implementatie van de Kaderrichtlijn Water binnen het kader van hun wettelijke mogelijkheden te ondersteunen. Liechtenstein is aan de Kaderrichtlijn Water gebonden voor het geval de richtlijn in het EER Verdrag overgenomen wordt.

Ter uitvoering van de coördinatieverplichtingen volgens § 3 van de KRW hebben de verantwoordelijke ministers van de Rijnsoeverstaten op 29 januari 2001 in Straatsburg besloten de met betrekking tot het stroomgebiedsdistrict noodzakelijke werkzaamheden te coördineren, teneinde te bereiken dat de KRW coherent wordt geïmplementeerd. Doel is een internationaal beheersplan voor het stroomgebiedsdistrict Rijn op te stellen.

Met de coördinatie van deze taken werden de vertegenwoordigers van de Rijnsoeverstaten en de Europese Gemeenschap (Waterdirecteuren), voor de Bondsrepubliek Duitsland tevens vertegenwoordigers van de deelstaten, voor België tevens vertegenwoordigers van de regio's, belast. Het Secretariaat van de Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn (ICBR) ondersteunt het coördineringscomité Rijn bij de uitvoering van zijn taken. Naar aanleiding van de bijeenkomst in Luxemburg op 4 juli 2001 heeft het coördineringscomité Rijn besloten dat het vier jaar na de inwerkingtreding van de KRW te publiceren verslag over de inventarisatie op dezelfde wijze dient te worden gestructureerd als het stroomgebiedsbeheersplan voor de Rijn.

Deze daar overeengekomen aanpak voorziet in het opstellen van een coherent totaal plan voor de Rijn en vanwege de grootte en complexiteit van het stroomgebied in gedetailleerdere rapporten voor de afzonderlijke werkgebieden. De werkgebieden zijn naar natuurruimtelijke omstandigheden afgebakend en ze zijn meestal internationaal. Het hele stroomgebied van de Rijn is in totaal 9 werkgebieden verdeeld: Alpenrijn/Bodenmeer, Hoogrijn, Bovenrijn, Neckar, Main, Middenrijn, Moezel/Saar, Nederrijn en Rijndelta.

De staten en deelstaten in het stroomgebied van de Rijn hebben voor de implementatie van de KRW in hun eigen gebied de "bevoegde autoriteiten" aangewezen (zie 2.1) en hun de daarvoor vereiste verantwoordelijkheden en bevoegdheden toegekend.

De afzonderlijke staten en deelstaten hebben het internationale penvoerderschap voor de coördinatie van de werkzaamheden in de werkgebieden overgenomen (zie 2.2). Het

coördineringscomité Rijn zal bij dit initiatief om te komen tot een gemeenschappelijk beheersplan in de deelgebieden van het stroomgebied van de Rijn deels logistiek en ook inhoudelijk door de bestaande internationale riviergebiedscommissie in het stroomgebied van de Rijn worden ondersteund (zie 2.3).

Een lijst met de belangrijkste rivieren in de werkgebieden is opgenomen in bijlage 2.4, en een kaart met de bevoegde autoriteiten in het stroomgebiedsdistrict Rijn met de grenzen van de staten en deelstaten in bijlage 2.5.

Het rapport vat de gegevens overeenkomstig art. 3 lid 8 en bijlage 1 van de KRW inzake de lijst van de bevoegde overheden voor het stroomgebied van het internationale stroomgebiedsdistrict Rijn samen en vult zodanig de nationale rapporten aan.

Nederland merkt op dat het voorliggende document m.b.t. het internationaal afgestemde deel van de Annex I plicht van de KRW de huidige stand van zaken (stand = 10.03.04) weergeeft. Door de vertraagde transponering van de EU-Kaderrichtlijn water in de Nederlandse wetgeving, met inbegrip van het lopende traject van de wettelijke regeling (amvb) met betrekking tot de vaststelling van de grenzen tussen de verschillende stroomgebiedsdistricten op Nederlands grondgebied, kan niet worden uitgesloten dat de uiteindelijke vaststelling van de desbetreffende wettelijke regelingen zal leiden tot wijziging van de gegevens zoals die nu in annex I zijn vermeld. Nederland behoudt zich het recht voor eventuele wijzigingen op een later tijdstip door te voeren.

2.1 Lijst met de volgens art. 3 lid 8 (Bijlage I) van de KRW bevoegde overheden voor het beheer in het stroomgebied van de Rijn

Staat	Zwitserland	Italië	Liechtenstein	Oostenrijk	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Frankrijk	Luxemburg	België	Nederland
Deelstaat		Regio Lombardije		Vorarlberg	Baden-Württemberg	Bayern:	Hessen	Rheinland-Pfalz	Saarland	Nordrhein-Westfalen	Niedersachsen	Thüringen		Luxemburg	Wallonië	
Naam van bevoegde overheid	Zwitserland is niet verplicht de EU-KRW om te zetten (CH)	Regio Lombardije, voor grotere bouwkundige maatregelen zoals dijken het ministerium voor milieu (IT)	EER relevantie van de KRW wordt nog onderzocht (LI)	Bundesministerium für Land- en Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (AT)	Ministerium für Umwelt und Verkehr Baden-Württemberg (UVM-BW)	Bayerisches Staatsministerium für Umwelt, Gesundheit und Verbraucherschutz (StMUGV-BY))	Hessisches Ministerium für Umwelt, Landlichen Raum und Verbraucherschutz (HMULV-HE)	Ministerium für Umwelt und Forsten des Landes Rheinland-Pfalz (MUF-RP)	Ministerium für Umwelt des Saarlandes (MFU-SL)	Ministerium für Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz des Landes Nordrhein-Westfalen (MUNLV-NW)	Niedersächsisches Umweltministerium (MU-NI)	Thüringer Ministerium für Landwirtschaft, Naturschutz und Umwelt (TMLNU-TH)	Gegevens worden geleverd na de definitieve aanname van de overnamewet en de implementatie van de verordening 1) (FR)	Ministère de l'Intérieur (LU)	Ministère de la Région Wallonne, Direction générale des ressources naturelles et de l'environnement 2) (W-BE)	De minister van Verkeer en Waterstaat, waar nodig tezamen met de ambtgenoten van VROM en LNV optredend 3) (NL)
Adres van bevoegde overheid		Regione Lombardia Via Pola, 14 I 20125 Milano		Stubenring 1 A – 1012 Wien	Kernerplatz 9 70182 Stuttgart	Rosenkavalierrplatz 2 81925 München	Mainzer Str. 80 65189 Wiesbaden	Kaiser-Friedrich-Str. 1 55116 Mainz	Keplerstr. 18 66117 Saarbrücken	Schwannstr. 3 40476 Düsseldorf	Archivstr. 2 30169 Hannover	Beethovenplatz 3, 99096 Erfurt		19, rue Beaumont L-1219 Luxembourg		Postbus 20906 NL-2500 EX DEN HAAG
Juridische status van de bevoegde overheid		Hoogste autoriteit voor waterbeheer van de regio		Hoogste autoriteit voor waterbeheer in de Republiek Oostenrijk	Hoogste autoriteit voor waterbeheer in de deelstaat	Hoogste autoriteit voor waterbeheer in de deelstaat	Hoogste autoriteit voor waterbeheer in de deelstaat	Hoogste autoriteit voor waterbeheer in de deelstaat	Hoogste autoriteit voor waterbeheer in de deelstaat	Hoogste autoriteit voor waterbeheer in de deelstaat	Hoogste autoriteit voor waterbeheer in de deelstaat	Hoogste autoriteit voor waterbeheer in de deelstaat				Hoogste autoriteit van de staat op het gebied van het waterbeheer
Bevoegdheden		Juridisch en technisch toezicht alsmede coördinatie		Juridisch en technisch toezicht alsmede coördinatie	Juridisch en technisch toezicht alsmede coördinatie	Juridisch en technisch toezicht alsmede coördinatie	Juridisch en technisch toezicht alsmede coördinatie	Juridisch en technisch toezicht alsmede coördinatie	Juridisch en technisch toezicht alsmede coördinatie	Juridisch en technisch toezicht alsmede coördinatie	Juridisch en technisch toezicht alsmede coördinatie	Juridisch en technisch toezicht alsmede coördinatie		Juridisch en technisch toezicht		Beleidsvorming, uitvoering, handhaving en coördinatie

Staat	Zwitserland	Italië	Liechtenstein	Oostenrijk	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Frankrijk	Luxemburg	België	Nederland
Deelstaat		Regio Lombardije		Vorarlberg	Baden-Württemberg	Bayern:	Hessen	Rheinland-Pfalz	Saarland	Nordrhein-Westfalen	Niedersachsen	Thüringen		Luxemburg	Wallonië	
Aantal lagere overheden		11 provincies en 1546 steden		1 Landeshaup t-mann (chef van de administrati e) van Vorarlberg (Bregenz)	60 (4 reg. presidium, 43 steden/ bestuurs- districten, 4 waterdirect eurs, 9 arbeids- inspectie	54 (4 regeringen, 41 lagere wa- teroverhede n, Beieren, LfW, 8 water- beheers- overheden)	26 (4 reg. presidium, 22 lagere wateroverh eden, 1 Genehmigu ngs- orgaan voor milieu en geologie)	39 (2 hogere overheden (Struktur- und Genehmigu ngs- direktionen) , 36 lagere wateroverh eden, LfW)	9 (8 lagere wateroverh eden, 1 overheids- orgaan voor milieu- bescherming)	67 (5 district- regeringen, 49 lagere water- overheden, 12 milieu- overheden, inkl. LUA)	6 (1 district- regering, 2 lagere water- overheden, 3 vakoverhed en	9 (1 Landes- verwaltungs amt, 1 Thürings over- heidsorgaan voor milieu en geo- logie, 2 over- heidsdepart e-menten voor Milieu, 5 lagere wateroverh eden)		1		36 (9 provincies en 27 waterschappen)

- 1) In Frankrijk voorzien de documenten tot de wettelijke implementatie van de KRW dat de coördinerende prefect van het stroomgebied Rijn-Maas de bevoegde autoriteit zal zijn.
- 2) In principe zal de Waalse regering de officieel bevoegde overheid toekomstige Waalse wet voor de implementatie van de KRW zijn; de regering zal zijn bevoegdheden hierna (via besluit van de Waalse regeringen) aan bestuurlijke en openbare overheden delegeren. Hierbij behoort ook het als besproken bestuur (DGRNE)
- 3) voor de regionale wateren zijn bevoegdheden gedelegeerd naar provincies en waterschappen

2.2 Leden in de werkgebieden van het stroomgebied van de Rijn en internationaal penvoerderschap

Staat	Zwitserland	Italië	Liechtenstein	Oostenrijk	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Duitsland	Frankrijk	Luxemburg	België	Nederland
Deelstaat				Vorarlberg	Baden-Württemberg	Bayern	Hessen	Rheinland-Pfalz	Saarland	Nordrhein-Westfalen	Niedersachsen	Thüringen			Wallonië	
Alpenrijn/ Bodenmeer	X	X	X	F	X	X										
Hoogrijn	X				F								X			
Bovenrijn					X		X	X					F			
Neckar					F	X	X									
Main					X	F	X					X				
Mittelrhein							F	X	X	X						
Moezel / Saar								X	X	X			F	X	X	
Nederrijn							X	X		F						
Rijndelta										X	X					F

*) Deelname = X, (inter) nationaal penvoerderschap =F

2.3 Internationale relaties – Riviergebiedscommissies in het stroomgebied van de Rijn

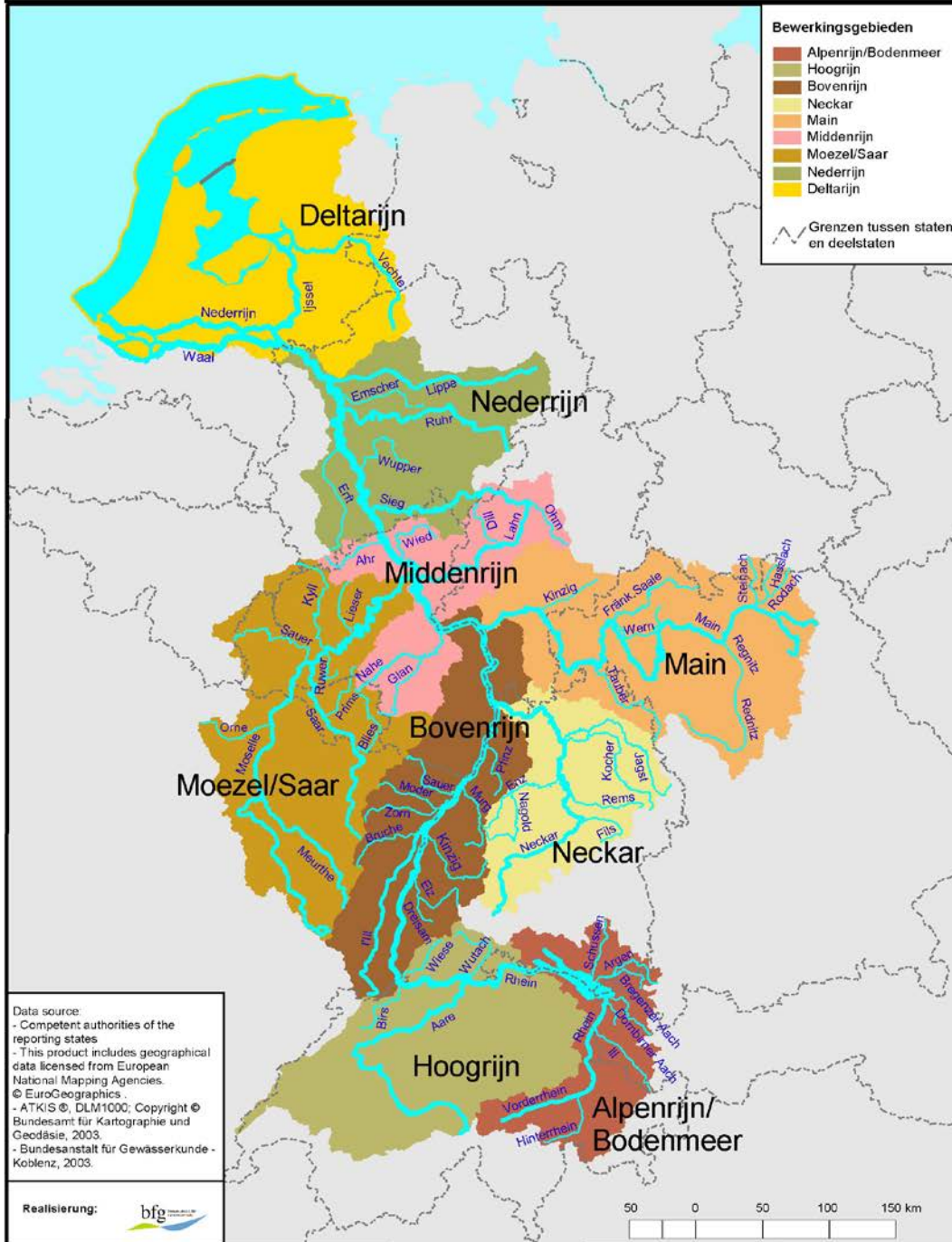
	<p>Coördinatie tussen Italië, Zwitserland, Liechtenstein, Oostenrijk, Duitsland, Frankrijk, België, Luxemburg en Nederland op basis van afspraken in het kader van het coördineringscomité Rijn (Rijnwaterdirecteuren) en voor deelgebieden op grond van internationale verdragen betreffende de volgende commissies</p> <ul style="list-style-type: none"> • de <i>Internationale Regierungskommission Alpenrhein (IRKA)</i> • de Internationale commissie ter bescherming van het Bodensee tegen verontreinigingen (<i>IGKB</i>) • <i>Internationale Rheinregulierung (IRR)</i> • Internationale commissie ter bescherming van de Rijn (ICBR) • Internationale commissie ter bescherming van de Moezel en de Saar tegen verontreiniging (<i>IKSMS</i>).
--	--

2.4 Belangrijke rivieren in de werkgebieden

Werkgebied	Alpenrijn/ Bodenmeer	Hoogrijn	Bovenrijn	Neckar	Main	Moezel / Saar	Middenrijn	Nederrijn	Rijndelta
Belangrijkste rivieren	Ill, Bregenzer Aach, Dornbirner Aach Argen, Schussen	Aare, Birs, Wiese, Wutach	Ill, Bruche, Zorn, Moder, Sauer Dreisam-Elz, Kinzig, Murg, Pfingz	Nagold, Enz, Rems, Kocher, Jagst, Fils	Saale, Rodach, Steinach, Wern Hasslach Tauber, Rednitz- Regnitz	Sauer, Ruwer, Kyll, Lieser / Blies, Prims, Meurthe, Orne	Lahn, Ohm, Dill, Glan, Nahe, Ahr, Wied	Sieg, Erft, Wupper, Ruhr, Lippe, Emscher	Overijsselse vecht
Geografische uitbreiding van het werkgebied; grenzen; GIS	zie kaart	zie kaart	zie kaart	zie kaart	zie kaart	zie kaart	zie kaart	zie kaart	zie kaart

Belangrijkste rivieren in de bewerkingsgebieden

(08.04.2004)

2.5 Bevoegde overheden in het stroomgebiedsdistrict Rijn overeenkomstig KRW – waternetwerk met zijrivieren met stroomgebieden > 2.500 km²

*De zetel van de bevoegde overheid in Oostenrijk (Wenen) en in Italië (Milano) ligt buiten deze kaart.

